

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директорка науково-педагогічної роботи

О.А. Кузнецова

2020 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Для всіх спеціальностей
(Бакалавр)

2020-2021 навчальний рік

Розробник: Маринченко Ганна Миколаївна, старший викладач кафедри історії,
кандидат історичних наук Ганна Миколаївна (Маринченко Г.М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії
Протокол № 3 від «10» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри Н.О. Рижова (Рижова Н.О.)
«__» _____ 2020 р

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань	за вибором	
Індивідуальне науково-дослідне завдання презентація	Ступінь бакалавра	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		1-й	
		Семестр	
		1-й	2-й
		Лекції	
			20
		Практичні, семінарські	
			26
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		124	
	Індивідуальні завдання:		
	Вид контролю:		
		залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –			

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 26 год. – аудиторні заняття, 124 год. – самостійна робота (30 % ~ 70%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом навчального курсу є соціальна та економічна історія України від найдавніших часів до сьогодення.

Мета курсу: формування у студентів цілісного уявлення про соціальну та економічну історію України, її специфіку у період від найдавніших часів до сьогодення..

Завдання курсу:

- визначення і оволодіння системою понять та категорій;
- набуття навичок пошуку інформації, що стосується соціально-економічного розвитку України;
- засвоєння масиву інформації, що стосується соціальної та економічної історії України, аналіз різноманітних фактів і явищ, формування власних поглядів і презентація їх в усній і письмовій формах;
- визначення причин та наслідків історичних явищ;
- розкриття особливостей соціально-економічних процесів на різних етапах української історії.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- історичний понятійно-категоріальний апарат;
- хронологічну послідовність історичних подій;
- особливості економічного становища українських земель у різні історичні епохи;
- перебіг модернізаційних процесів, радикальних і поміркованих реформ, їх вплив на економічне становище українських земель;
- особливості організації та соціальної структури суспільства різні історичні періоди;
- особливості економічного й соціального розвитку різних регіонів України у різні часи.

Вміти:

- конспектувати лекції та опрацьовувати наукову літературу та джерела;
- знаходити інформацію, що безпосередньо стосується історії соціально-економічного розвитку України;
- використовувати історичний, понятійно-категоріальний апарат;
- визначати суспільну значущість різноманітних подій соціально-економічного життя України;
- розкривати історичні корені сучасних явищ;
- оформляти бібліографічний апарат дослідної роботи.

Передумови для вивчення дисципліни: «Історія України» рівня повної загальної середньої освіти.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- володіння культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановка мети та вибору шляхів до її досягнення;
- прагненням до саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації та майстерності;
- здатність критично оцінювати свої достоїнства і недоліки, намітити шляхи та вибрати засоби розвитку позитивних якостей і усунення недоліків;
- усвідомлення соціальної значимості своєї майбутньої професії, володіння високої мотивації до виконання професійної діяльності;
- готовністю шанобливо і дбайливо ставитися до історичної спадщини та культурних традицій, толерантно сприймати соціальні, етнонаціональні, релігійні та культурні відмінності;
- здатність використовувати навички роботи з інформацією з різних джерел для вирішення професійних і соціальних завдань.

II. Фахові:

- здатність розуміти рушійні сили і закономірності історичного процесу, місце людини в історичному процесі, політичної організації суспільства;
- здатністю розуміти, критично аналізувати і використовувати базову історичну інформацію;
- здатність до критичного сприйняття концепцій різних історіографічних шкіл;

- здатність до використання спеціальних знань;
- здатність до роботи в архівах, музеях і бібліотеках;
- здатність до складання оглядів, анотацій, рефератів та бібліографії за тематикою проведених досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1.

Тема 1. Розвиток господарства та суспільства на українських землях у докиївський період. Господарство та форми соціальної організації за часів палеоліту й мезоліту. Поява відтворюючого типу господарювання та пов'язані з нею соціальні зміни. Соціальні зміни та економічне життя населення трипільської культури. Соціальні та економічні процеси у добу бронзи, греко-скіфський і римо-сарматський періоди. Економічне життя слов'янських племен часів розселення на території України

Тема 2. Господарство й суспільство Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Економічне життя Київської Русі. Соціальна структура населення Київської Русі. Українські землі в період феодальної роздробленості та монголо-татарського завоювання. Соціально-економічний розвиток Галицько-Волинської держави.

Тема 3. Соціально-економічне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського та Польської Корони. Соціальна структура і характер середньовічного суспільства. Економічне життя українських земель у середині XIV – першій половині XVI ст. Розвиток козацького господарства.

Кредит 2.

Тема 4. Соціально-економічний розвиток України у складі Речі Посполитої. Основні тенденції економічного розвитку українських земель. Фільварки і Револуція цін. Процес закріпачення селян.. Мануфактури. Зародження капіталістичних відносин. Зміни в соціальній структурі.

Тема 5. Соціально-економічне становище українських земель у середині XVII – XVIII ст. Розвиток господарства українських земель у другій половині XVII ст. Соціальні групи: старшина і козаки, шляхта, духовенство, селяни і міщани. Соціально-економічне становище Лівобережної та Слобідської України. Економічна та соціальна ситуація на українських землях у складі Речі Посполитої. Кримське ханство у системі соціально-економічних відносин.

Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Соціальна стратифікація та мобільність населення Наддніпрянської України. Криза феодально-кріпосної системи. Особливості та характеристика соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель.

Кредит 3.

Тема 7. Соціально-економічне становище українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX ст. Зміни в соціальному та економічному житті Наддніпрянської України. Економічна політика царського уряду та індустріалізація на українських землях у складі Російської імперії. Формування нових суспільних верств на українських землях у складі Російської імперії. Особливості соціально-економічного розвитку Західної України. Особливості промислового розвитку Західної України. Кооперативний рух.

Тема 8. Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Українські землі у період Першої світової війни. Соціально-економічне становище українських земель. Економічний та соціальний стан українських земель під час Першої світової війни. Соціальні зміни. Міграція та еміграція українців під час Першої світової війни

Тема 9. Господарство й суспільство українських земель у період революційних змагань 1917–1921 рр. Соціально-економічна політика Української Центральної Ради. Соціально-економічна політика Гетьманату Павла Скоропадського УНР доби Директорії. Соціально-економічна політика ЗУНР. Соціально-економічні перетворення Радянського уряду.

Кредит 4.

Тема 10. Соціально-економічний розвиток у Радянській Україні в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.). УСРР у добу нової економічної політики. Соціально-економічне становище УСРР на початку 1920-х рр. Запровадження нової економічної політики. Етносоціальні процеси в

контексті непу та політики коренізації. Радянська Україна під час сталінської модернізації. Етносоціальні процеси в контексті політики сталінського режиму кінця 1920-х – 1930-х років.

Тема 11. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.). Українські землі у складі Польщі. Етносоціальна структура населення Східної Галичини й північно-західних українських земель на початку 1920-х років. Етносоціальні процеси на українських землях у контексті політики польського уряду. Кооперативний рух у Східній Галичині й на північно-західних українських землях. Українські землі у складі Румунії та Чехословаччини.

Тема 12. Соціальні та економічні зміни на українських землях у роки Другої світової війни. Соціально-економічні перетворення в західних областях УРСР (1939 – 1941 рр.). Перебудова економіки УРСР на воєнний лад. Економічна політика гітлерівського режиму на окупованих українських територіях. Демографічні зміни. Відродження українцями зруйнованого фашистами господарства.

Кредит 5.

Тема 13. Господарство й суспільство в УРСР у 1945 – 1991 рр. Україна в останні роки правління Й. Сталіна (1945 – 1953 рр.). Україна у хрущовський період (1953 – 1964 рр.). Україна в роки правління Л. Брежнєва та його наступників (1964 – 1985 рр.). Україна в горбачовський період (1985 – 1991 рр.).

Тема 14. Соціальні та економічні зміни Україна в 1991-му – 2014-х роках. Економіка України. Економічне ситуація після розпаду СРСР. Приватизація промислових підприємств. Виникнення й функціонування приватного бізнесу. Сільське господарство. Земельне питання. Економічне зростання. Економічні кризи. Соціальні процеси. Соціально-майнове розшарування українського суспільства. Знелюднення українського села.

Тема 15. Соціально-економічне становище України з 2014 до сьогодні. Економіка України на сучасному етапі. Основні вектори розвитку промисловості. Фермерство та сільське господарство на сучасному етапі. Земельне питання. Етносоціальні та міграційні процеси в країні. Еволюція структур повсякденності.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форма контролю
		Усього	У тому числі			
			лекції	семін.	практ.	
Кредит 1.						
1	Тема 1. Розвиток господарства та суспільства на українських землях у докиївський період	10	2	2		6
2	Тема 2. Господарство й суспільство Київської Русі та Галицько-Волинської держави.	10		2		8
3	Тема 3. Соціально-економічне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського та Польської Корони □	10	2	2		6
	<i>Разом кредит 1</i>	30	4	6		20
Кредит 2.						
4	Тема 4. Соціально-економічний розвиток України у складі Речі Посполитої	10	2	2		6
5	Тема 5. Соціально-економічне становище українських земель у середині XVII – XVIII ст.	10	2	2		6
6	Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	10		2		8
	<i>Разом кредит 2</i>	30	4	6		20
Кредит 3.						
7	Тема 7. Соціально-економічне становище українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX ст..	10	2	2		6
8	Тема 8. Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Українські землі у період Першої світової війни	10	2	2		6
9	Тема 9. Господарство й суспільство українських земель у період революційних змагань 1917 – 1921 рр.	10		2		8
	<i>Разом кредит 3</i>	30	4	6		20
Кредит 4.						
10	Тема 10. Соціально-економічний розвиток у Радянській Україні в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.)	10	2	2		6
11	Тема 11. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.) □	10	2	2		6
12	Тема 12. Соціальні та економічні зміни на українських землях у роки Другої світової війни	10		2		8
	<i>Разом кредит 4</i>	30	4	6		20
Кредит 5.						
13	Тема 13. Господарство й суспільство в УРСР у 1945 – 1991 рр.	10	2	2		6
14	Тема 14. Соціальні та економічні зміни Україна в 1991-му – 2014-х роках □	10	2	2		6
15	Тема 15. Соціально-економічне становище України з 2014 до сьогодні □	10		2		8
	<i>Разом кредит 5</i>	30	4	6		20
	Усього	150	20	30		100

5. Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.	6
Тема 1. Розвиток господарства та суспільства на українських землях у докиївський період	2
Тема 2. Господарство й суспільство Київської Русі та Галицько-Волинської держави.	2
Тема 3. Соціально-економічне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського та Польської Корони □	2
Кредит 2.	6
Тема 4. Соціально-економічний розвиток України у складі Речі Посполитої	2
Тема 5. Соціально-економічне становище українських земель у середині XVII – XVIII ст.	2
Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	2
Кредит 3.	6
Тема 7. Соціально-економічне становище українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX ст..	2
Тема 8. Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Українські землі у період Першої світової війни	2
Тема 9. Господарство й суспільство українських земель у період революційних змагань 1917 – 1921 рр.	2
Кредит 4.	6
Тема 10. Соціально-економічний розвиток у Радянській Україні в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.)	2
Тема 11. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.) □	2
Тема 12. Соціальні та економічні зміни на українських землях у роки Другої світової війни	2
Кредит 5.	6
Тема 13. Господарство й суспільство в УРСР у 1945 – 1991 рр.	2
Тема 14. Соціальні та економічні зміни Україна в 1991-му – 2014-х роках □	2
Тема 15. Соціально-економічне становище України з 2014 до сьогодні □	2
Всього	30

6 Теми лабораторних занять

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		20
1.	Тема 1. Розвиток господарства та суспільства на українських землях у докиївський період	6
2.	Тема 2. Господарство й суспільство Київської Русі та Галицько-Волинської держави.	8
3.	Тема 3. Соціально-економічне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського та Польської Корони □	6
Кредит 2.		20
4.	Тема 4. Соціально-економічний розвиток України у складі Речі Посполитої	6
5.	Тема 5. Соціально-економічне становище українських земель у середині XVII – XVIII ст.	6
6.	Тема 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	8
Кредит 3.		20
7.	Тема 7. Соціально-економічне становище українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX ст..	6
8.	Тема 8. Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Українські землі у період Першої світової війни	6
9.	Тема 9. Господарство й суспільство українських земель у період революційних змагань 1917 – 1921 рр.	8
Кредит 4.		20
10.	Тема 10. Соціально-економічний розвиток у Радянській Україні в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.)	6
11.	Тема 11. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель в міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.) □	6
12.	Тема 12. Соціальні та економічні зміни на українських землях у роки Другої світової війни	8
Кредит 5.		20
13.	Тема 13. Господарство й суспільство в УРСР у 1945 – 1991 рр.	6
14.	Тема 14. Соціальні та економічні зміни Україна в 1991-му – 2014-х роках □	6
15.	Тема 15. Соціально-економічне становище України з 2014 до сьогодні □	8
Всього		100

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем (для студентів ДФН).

9. Форми роботи та критерії оцінювання.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Контроль здійснюється за кредитно-трансферною системою. Зміст курсу поділений на 5 кредитів. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу. Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (письмові роботи – реферати, контрольні) і підсумковий контроль (залік).

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

1. рівень осмислення навчального матеріалу;
2. рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. використання додаткової літератури;
5. порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.
"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота															КР	Накопичувальні бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	100	500/100
33	34	33	33	34	33	33	34	33	33	34	33	34	33	33		

10. Засоби діагностики

Засоби діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання та семінарських занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, презентації результатів дослідження, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

12. Рекомендована література

1. Економічна історія України : історико-економічне дослідження : в 2 т. [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін. ; відп. ред. В. А. Смолій ; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.] ; НАН України, Ін-т історії України. – К. : Ніка-центр, 2011
2. Волосник Ю. П. Нова буржуазія в умовах непу / Ю. П. Волосник // Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921 – 1928 рр.) : колект. моногр. У 2 ч. – К., 2010. – Ч. 2. – С. 343–381.
3. Донік О. М. Чисельність та етнічно-конфесійний склад купецтва України в ХІХ – на початку ХХ ст. / О. М. Донік // Український історичний журнал. – 2009. – № 5. – С. 71–96.
4. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ ст. / Богдан Кравченко. – К.: Основи, 1997. – 424 с.
5. Лановик Б. Д. Економічна історія України і світу : [підручник] / [Лановик Б.Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М.]; за ред. Б. Д. Лановика. – К. : Вікар, 1999. – 737 с.
6. Магочій П.-Р. Історія України / П.-Р. Магочій; пер. з англ. Е. Гийдела, Софії Грачової. – К. : Критика, 2007. – 638, [2] с.
7. Перевозчиков В. І. Економічна історія українських земель (X – ХVІІІ ст.) / Перевозчиков В. І., Тимчик О. А. – Х. : Основа, 2009. – 142 с.
8. Шевченко В. М. Характеристика категорій земельних власників України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / В. М. Шевченко // Український історичний журнал. – 2010. – № 2. – С. 75–85
9. Шуп'яна М. Реформування суспільного та державного життя в Австрійській імперії за часів правління імператриці Марії-Терезії (1740 – 1780 рр.) / М. Шуп'яна // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2013. – Випуск 58. – С. 126–134.

Електронні ресурси:

1. <http://www.rada.kiev.ua> — Сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua> — Сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.me.gov.ua> — Сайт Міністерства економіки України.
4. <http://www.minfin.gov.ua> — Сайт Міністерства фінансів України.
5. <http://www.bank.gov.ua> — Сайт Національного банку України.
6. <http://www.un.kiev.ua> — Офіційне електронне видання ООН в Україні.
7. <http://indexmundi.com> — Сайт міжнародної статистики.
8. <http://www.rada.cia.gov> — Сайт статистики “CIA World Factbook”